

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 67.

V Ljubljani, torek 23. marca 1926.

Leto I.

V dobi propadanja in izdajstva.

Nismo se še izkocabali iz enega mrtvila, tlači nas že drugo, ki je še opasnejše, kot prejšnje, ker je še bolj zasoljeno s hinavsko zakrito krinko bratoljubja in ljubzen do delavskega stanu. Če se še do danes niso odprle oči omahujočih delavcev, ki v motnjavi političnega pojmovanja niti v svojo moč niso verovali, niti ne v svojo eksistenčno pravico, izpregledati morajo danes in potrditi naši sodb, da vse meščanske stranke brez razlike svoje barvenosti ali direktno ali indirektno, vselej pa namenoma, izmozgavajo delavstvo in ga zakopavajo v globel nepojmljive bede in počasnega hiranja in umiranja.

Klerikalci s parolo ljubi svojega bližnjega greše, kot greše demokrati s parolo demokratične pravičnosti; obema je delavec sredstvo in nič drugega in sicer sredstvo za dosego politične in gospodarske moči, ki naj ukuje v svoje verige in obroče vse, ki ne misli demokratsko ali klerikalno.

Spoznali smo jih do dobra, klerikalce in demokrate, spoznali smo jih po njihovih delih. V ves delavski boj, n. pr. za Delavsko zbornico so posegli z vso energijo, prelomiti so hoteli enotno miselno linijo delavstva že od početka in pred volitvami, ker jim pa namera ni obrodila sadu, razbili so Delavsko zbornico, poklicali na pomoč vlado, češ, Delavska zbornica s svojim zastopstvom je državi, najbrž vladi, nevaren institut, močne in energične roke treba vanjo, da ne vzklaj v njej protidržavnost, tako so mislili gospodje demokratje in tudi gospodje klerikalci, ker so izgubili zaupanje pri delavstvu in jim je delavstvo iztrgalo iz grabežljivih rok institucijo, ki po vseh božjih in posvetnih pravicah spada v upravo delavstva. Tako znajo naše meščanske stranke in tisti, ki jim pomagajo. Iz blata svoje lastne nemoči se zatečejo k vladi: reši nas! V svojih listih pa seveda krčevito zavijajo, lažejo sami sdbi, belijo svoje grehe in nanje kopičijo vsa mogoča besedna lepotečja, da bi zakrili skrivenčen obraz ostudnih grehov in zastrili neveselju bralcu z njim oči, da bi jih ja ne mogel razbrati. V listih namreč z vso mogočo municijoznostjo zagotavljajo, kako nečuvna krivica se godi Delavski zbornici, kakšne »upitke« in pritožbe, klice in medklice so zabrusili njihovi zastopniki vladi in parlamentu, molče pa seveda o svojem vmešavanju in brazdanju v celo zadevo, ki je specifično slovenska in je vlada pravzaprav pri vsem popolnoma nedolžna, kriva pač le v toliko, v kolikor je v nevednosti teh tendenc podpisala odlok.

Tako ogabnih političnih zavijanj že dolgo nismo doživeli, kot jih doživljamo sedaj, tako umazano judeževskih tendenc pa celo me, čeprav so naše meščanske stranke na teh že bogate, če bi magari pozabili vso tradicijo in politično zgodovino. Igrajo se z žulji pridobljenim in pristradanim denarjem, igrajo se z življenji celih družin in v sadističnem zasmehu gledajo to umiranje, natezalnico le učvrščajo, pri tem pa hinavsko in pobožnjaško tolažijo: potrpite delavci, bo že boljše, krivica se vam godi. Te stranke in ti ljudje so pač hujši kot krvniki. Krvnik opravi svoj posel hitro, si umije roke, ali pa vrže rokavico na morišče in gre s studom v srcu in težko mi-

slijo v duši. In takemu krvniku je človek lahko še hvaležen, ker mu v kratkem preseka pot do tega življenja in ga v mukah ne mrevari in tolaži z ironičnimi ohlapnostmi.

Današnji kapitalizem, recimo na tem mestu slovenski kapitalizem, ki je v zakupu in hoče biti na vsak način najbolj v zakupu demokratov, je delavstvo pogreznil na nižino, iz katere se bo le težko dvignilo, če ne bo v tej nižini žalostno poginilo. In kljub temu demokrati in klerikalci mirno gledajo vso to krvavo nihanje delavstva v smrt in kadar se hoče dvigniti in samo za ped zravntati svoj sključen hrbet, z vso silo in z vsemi sredstvi ga treščijo nazaj, češ, kaj boš, umiraj, ampak umiraj, kakor je nam všeč in kadar se nam zljubi. Težki so ti očitki, žalostni, ampak resnični. Kdor še ni zakopal svoje duše, kdor še ni prodal svojega srca in lastnih misli, jih bo razumel, razumel jih bo tudi tisti, kogar boli ob pogledu na številne žive mrličice, ki s krvjo in z izsušenimi telesi kujejo, kopljejo, rujejo in pletejo bogastvo svojim gospodarjem, svojemu sodniku in svojemu krvniku.

Saj vemo, kako je bilo s TPD in z reduciranimi delavci. Najvernejši lakaji te družbe in najjudanejši hvaležniki tej družbi, so se v svojih listih gnebili in rotili, človek, ki bi jih ne poznal, bi jim pripisoval v resnici čednost krščanskega in etičnega usmiljenja, ali kako bi se takemu človeku skremžil obraz, če bi videl in spoznal ozadje in vso umazano in rafinirano koristovstvo raznih gospodov, ki se pod krinkami bore za delavske pravice. Delavec se pri taki borbi le še hujše zatira, le še jače in bolj sistematično izmozgava, »borci« za pravice se pa rede in si polnijo svoje žepce. In to ni samo besedna sodb, predsodek ali celo očitke, je to resnica v vsej svoji nagoti resničnosti.

In delavstvo? Delavstvo kleči pri tleh, kolne svoje rojstvo, sram ga je življenja, rado bi dela, pa ga nima, rado bi nasitilo svoje družine, pa s čim — — — glad in beda sta verna druga delavskih hiš, izsušen, že v spočetju izstradan obraz, in iztrpinčene oči so pa simbol delavstva.

Delavstvo, ali še ne boš izpregledalo? Mogoče je še, da še ni ura dvanaest in je še mogoče povratek z romanja na Golgotu. Pogledj vase — strmi se — krvniki ti ne bodo ustvarili rešitve.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Berlin, 23. marca. Pripravljalna razorožitvena konferenca bo sklicana 10. maja v Ženevo. Zastopane bodo vse države, razen Rusije. Nemčija in Amerika sta tudi vabljene. Obeta se pa tudi razorožitveni konferenci, da bo klavarno končala, kot je končala konferenca Zveze narodov. Rusija se še ni natančneje izjavila, vsekakor pa še vedno vzdržuje zahtevo, da se ona ne udeleži konference, če se konferenca vrši v Ženevi.

PROCES PROTI RADE PAŠIČU.

Belgrad, 23. marca. Proces Rade Pašiča in Stojadinoviča se napeto nadaljuje. Domnevajo celo, da je ta proces izzval vladno krizo, predvsem pa, da je nemalo razburil Pašiča samega. O Radetovih manipulacijah so doprimešena nova odkritja in Stojadinovič energično nadaljuje z dokazi resnice

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg šte. 12./II.

Rekopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namere delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Vlada ne more več dalje životariti.

Belgrad, 23. marca. Naša vlada in Radič Pašičeva večina se že dalj časa majo. Ministri so ves čas že nestrpni, ker dobro vedo, kako javnost obsoja njih delovanje. Celo Stipica Radič, ki je drugače vedno optimist, spoznava kritičnost položaja in na vse pretege se je trudil, da je spravil proračun pod streho. Prav tako drugi ministri. Pričaku-

jejo, da skoraj demisionira Pašičev kabinet in nekateri vidijo rešitev krize v Ninčiču, nadejajoč se, da Pašič definitivno odstopi in da Ninčič sestavi novo vlado, ki naj bi bila hkratu volilna vlada. Opozicija, zlasti demokrati se na vso moč trudijo, da bi pri volilni vladi dobili svoj delež, toda Stipici ni nič kaj všeč to in baje tudi radikalom ne.

Ministrstvo za socialno politiko in Trboveljska družba.

Belgrad, 23. marca. Pri proračunski debati ministrstva za socialno politiko ni bilo posebnih debat in vse je izgledalo, da se celotni parlament ne zaveda tega važnega vrašanja. Socialno krizo hočejo rešiti z izseljevanjem najboljših moči in hočejo spraviti v evidenco vse gibanje naših izseljenikov. Minister Simonovič je podal nekaj značilnih izjav, češ, da se vlada ni mogla lotiti plodnosnega dela in da je pravzaprav še čas, da se izvedejo socialne reforme. Govoril je tudi o Tr-

bovljah in se prav nečedno pobahal, da se je na njegovo posredovanje revidiralo reduciranje delavcev v Trbovljah in da bo Trboveljska družba dala (?) iz dobička veliko vsoto za ureditev rudarskih vprašanj v Trbovljah. Prav tako pa vemo, da je Simonovič podpiral Trbov. družbo in odobral redukcijo, češ, da je upravičena in potrebna. Glede zidanja hiš za državne urade je na kratko razodel „resnico“, da država pač ne more zidati, ker ji manjka sredstev.

Agrarna reforma šepa.

Belgrad, 23. marca. Pri zadnji skupščinski debati je Pavle Radič podal poročilo ministrstva za agrarno reformo. Pri poročilu samem je bilo že opažati mrzlično naštevaje števil brez duha in obraza. Pripovedoval je, da je težko izvajati agrarno reformo. Seveda, če se ne upa stopiti na prste raznim baronom, grofom in knezom in se zemlja z mastnimi „bakšiši“ vrača meni nič tebi nič nekdanjim fevdalcem in izžemalcem delovnih sil. Radič je tudi

povedal, da se zemlje ne more dati brezplačno, tudi ne dobrovoljcem, ki so dosedaj imeli ta privilegij, pač pa dobi zemljo, kdor jo odkupi. Iz vsega je izzvenelo, da je ministrstvo za agrarno reformo v resnici nepotrebno, ker pač ne vodi v resnici agrarne politike, pač pa veleposestniško. Radikalni poslanec je odkrito izpovedal, da je škoda denarja, ki se trosi za ministrstvo agrarne reforme. Proračun bo Pavle Radič vsekakor s težavo izvojeval.

Pred veliko zunanjo politično debato v angleškem parlamentu.

London, 23. marca. Danes bo govoril v angleškem parlamentu minister za zunanje stvari Chamberlain, ki bo poročal o ženevski konferenci. Njegove izjave se pričakujejo z veliko napetostjo. Liberalci in labouristi napovedujejo Chamberlainu in njegovi zunanji politiki hud boj. Chamberlain bo skušal dokazati, da je bila Nemčija z izjavo, ki jo je Briand prečital ob zaključ-

ku ženevskega zborovanja, načelno itak sprejeta v Zvezo narodov, jensensko zasedanje bo le imelo nalogo, da to sprejetje tudi formalno uredi. Tekom te debate, ki bo dolga in ostra, bo govoril v imenu angleške socialistične stranke tudi MacDonald. V Angleških opozicijskih krogih računajo s padcem Chamberlaina.

Fašistovska justica.

Chieti, 23. marca. Današnja razprava proti Matteottijevim morilecjem je izpolnil govor državnega pravdnika, ki je branil Matteottijeve morilce, češ, da ne gre v tem slučaju za nameravan umor, Matteotti da je bil ubit, ker se je upiral napadalcem! To gorostastnost državnega pravdnika je na procesu navzoče občinstvo različno kritiziralo. Tudi je bil ta odlični državni pravdnik mnenja, da ni bil Matteotti ubit kot poslanec, ki je izvrševal svoje poslanske funkcije, marveč le zato, da se ga odstrani iz parlamenta, kjer je nameraval hujšajoče govoriti... Priznal je razbremenjevalne okolnosti za vse udeležence pri umoru! Po tem in takem pletoirjem državnega pravdnika je pač jasno, da dela proces v Chietiju čast »nepristranski« italijanski fašistovski justici!

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRIJO.

Belgrad, 23. marca. Odbor za ureditev trgovinske pogodbe z Av-

strijo, je danes zboroval v parlamentu pod predsedstvom dr. Niko Periča. Pogodba se v glavnem tiče tarifnih in carinskih vprašanj ter obmejnega prometa. Minister za trgovino Krajač, je seveda pogodbo močno hvalil. Pogodbo bo v glavnem parlamentarni odbor sprejel tako, kakor je bila odboru predložena.

RADIKALNE DEMONSTRACIJE DOVOLJENE, DELAVSKI SODI PREPOVEDANI!

Belgrad, 23. marca. Včeraj bi se moral vršiti v Zagrebu velik delavski shod, ki ga je pa policija prepovedala, ker da se je baje hotelo na shodu agitirati za komunizem. Ker je bil shod prepovedan potem ko so se delavci že zbrali, so ti odšli demonstrativno na Jelacičev trg, kjer so demonstrirali proti prepovedi. Policija je demonstrante razgnala. Istočasno je pa dovolilo, da demonstrirajo po zagrebških ulicah pristaši radikalne stranke, ki niso mogli spraviti dovolj ljudi na svoj shod, pa so zato lovili ljudi po ulicah.

Borza.

Danes notira Zagreb: Berlin 13.5243 do 13.5643 (13.54 bl.), Italija 227.58 do 228.78 (228.25 bl.), London 276.06—277.26 (276.70), Newyork 56.68—56.84), Praga 168.175—169.175 (168.675), Dunaj 8.0075 do 8.0475 (8.03 bl.), Curih 10.9329—10.9729 (10.955), Amsterdam 22.765—22.865.

Curih, Belgrad 9.14 (9.14), Berlin 123.65 (123.60), Budimpešta 72.70 (72.80), Italija 20.87 (20.85), London 25.24375 (25.2425), Newyork 519.25 (519.20), Pariz 18.2875 (18.30), Praga 15.39 (15.38), Dunaj 73.225 (73.25), Bukarešt 2.19 (2.185), Sofija 3.75 (3.75), Atene 7.20 (7.17), Madrid 37.20, Bruselj 21.15 (20.95), Amsterdam 208.075 (208.10), Kopenhagen 136.40 (136.25), Stockholm 139.30 (139.30), Oslo 111.60 (111.50), Varšava 62.50 (65.50).

Ne mešajte pojmov med obrtniki.

Zveza slovenskih obrtnikov (demokratska) v Ljubljani je izvolila sv. Jožefa za svojega patrona. Da povečiča njegov praznik, je priredila ta dan shode, na katerih je sprejela resolucije glede stanovskih in davčnih zahtev ter protest proti bremenom socialnega zavarovanja za delavce.

V Ljubljani se ta dan ni vršil shod, na Gorenjskem se bodo šele vršili, na Štajerskem so se pa obrtniki dobro odzvali pozivu zveze.

Poznamo, da je položaj obrtništvu težak zaradi gospodarskih razmer in razumemo obrtnike, če utemeljeno protestirajo proti krivicam. Ne razumemo pa, če se obrtništvu priključuje ob enem sovražnikom socialnega zavarovanja, kakor je razvidno iz dotičnega odstavka sprejete resolucije, ki se glasi:

»Spricho težke obremenitve naših obrtnikov in rokodelcev po dajatvah za bolniško in nezgodno zavarovanje, katero ne vpoštevata v primerni meri gospodarske strukture in socialnih prilik v naši državi, zahteva današnji zbor temeljito obstoječega zakona o zavarovanju delavcev ob sodelovanju polklicnih zastopstev gospodarskih krogov. Pri tej reviziji je treba uveljaviti načelo avtonomije v stvarnem pogledu, poenostaviti je treba poslovanje, uvesti pri nezgodnem zavarovanju mešani sistem kapitalnega in nakladnega kritja, revidirati je treba nevarnostno razvrstitev in uvesti absolutno konkurenčno dobo štirih dni za bolniško zavarovanje.«

Ta protest je nezmisljen, zlasti nezmisljen, ker ga sklepa obrtniki, ki so večinoma izšli iz demokratskih vrst, ter prav dobro vedo, da so bremenjena za socialno zavarovanje z ozirom na naloge do delavstva in gospodarstva samega majhni. Družba in nje gospodarstvo sta moralno dolžni poskrbeti za socialno vzdržne razmere

tudi delavstvu. Tada ne le delavstvu, nego vsem onim državljanom, ki ostanejo brez sredstev za življenje ali ob boleznih in nezgodah.

Zlasti se pa čudimo temu sklepu, ker je ta zveza leta in leta propagirala socialno zavarovanje in preskrbo osemogilnih obrtnikov in njihovih sorojčev.

V sklepu torej tiči velika nedoslednost voditeljev obrtnikov v tej zvezi. Mi vsi tudi prav dobro vemo, da je nezgoda ali bolezen udarec za obrtnika, da čaka najmanj dve tretjini starih obrtnikov beraška palica kakor delavci in vendar se postavijo obrtniki naenkrat na stališče, da se naj socialno zavarovanje poslabša, namesto, da bi zahtevali izpopolnitev zavarovanja in razširitev na vse tiste sloje, ki ga potrebujejo.

Resolucija govori o reformah socialnega zavarovanja. Reforme so potrebne, toda reforme ne bodo rešile obrti. Ako bi hoteli govoriti o reformah, ki naj bi obsegale v bistvu le notranje bolj smotreno porazdelitev poslov, bi morali govoriti o njihov strokovnjaki, nikakor pa ne morejo pavšalno nametani predlogi, dejansko samo fraze, ki ščujajo proti socialnemu zavarovanju koristiti ne obrtnikom, ker jih zavajajo k napačnemu pojmovanju, ne socialnemu zavarovanju, ki mu jemljejo ugled.

Socialno zavarovanje je potrebno; se izpopolniti bi ga bilo treba. Slabih razmer pa ni krivo socialno zavarovanje, marveč slabe gospodarske razmere, proti katerim naj bi obrtniki vodili boj. Njih sedanji boj je pa v tem pogledu popolnoma zgrešen.

Mariborsko pismo.

Mariborsko pismo in »Delavska Politika«. — Tujski promet. — Justifikacija.

Maribor, 22. marca.

Minuli torek je veliko število zbranih zaupnikov strokovno organiziranega delavstva razpravljalo o vprašanju delavskega dnevnika in prišlo po daljši skozinskoz stvarni diskuziji, katere so se udeležili tako levi kot desni socialisti politično do sledečega sklepa: Delavski dnevnik nam je potreben, zlasti sedaj, ko rapidno naraščajo naše organizacije in nas neprestano mažejo in blatijo naši nasprotniki po svojih bankirskih glasilih. Zlasti pri volitvah v Del. zbornico smo občutili, koliko nam je delavski dnevnik, ko so nas kapitalisti s celim gozdom časopisja dnevno oblegali in o nas grdo lagali. Pa tudi za pridobivanje širokih plasti delovnega ljudstva za našo socialistično stvar rabimo nujno dnevnik kot riba vode. »Delavska Politika si je tekom par mesecev svojega obstoja s svojo pisavo nesporno pridobila simpatije poslednjega socialisti-

sta, nima pa delavstvo direktnega vpliva na gospodarsko ozadje in politično odgovornost lista, ker je ono sklenilo ostati izven del. sveta, zato se priporoča: 1. da se stori vse, da postane list last organiziranega delavstva in da bo samo ono imelo vpliv na list in nihče drugi ter da postane v to svrhu list čimprej glasilo Socialistične stranke, 2. da delavstvo list marljivo čita in ga naroča in 3. list naj se prenese v Maribor, ki je v Sloveniji še danes središče vsega delavskega pokreta. V teh praveh se je vršila debata in uverjeni smo, da bodo sklepi stvari sami koristili. Dotedaj pa vsi na agitacijo za »Del. Politiko.«

Za povzdigo tujskega prometa se je vršila pri velikem županstvu konferenca vseh zainteresiranih krogov. Razmotrivali so, kako dvigniti tujski promet in zlasti še položaj in ugled Maribora, ki nista menda takšna, kakoršna bi morala biti, če uvažujemo gospodarski, politični in kulturni položaj mesta in pokrajine. Gospodje niso gotovo dovolj ocenili vse one prilike, ki odločujoče vplivajo na pospešitev tujskega prometa. Zato naj bo dovoljeno tudi nam nekaj pripomb. Tuji ne govore navadno slovensko, zato bi pač ne bilo slabo, če bi imeli stalno v službi policaja, ki govori najmanj nemški in morda tudi francoski jezik in ki bi nosil na rokavu napis, da govori te in take jezike... To prakticirajo tudi Francozi v vseh obmejnih mestih, in celo v Parizu samem stoji na najprometnejših krajih policaj, ki nosi na rokavu napis: »spricht deutsche!... Isto vidimo v obmejnih nemških mestih, kamor prihajajo Francozi. Pri nas v Mariboru je občeševanje s tuji vse prej kot vzorno. Stvar velikega župana je, da to odpravi. Najbolj pa ovira tujski promet pri nas carinska revizija, odnosno carinski uradniki s svojim širom sveta slavno znanim postopanjem s tuji. Tukaj bi moral carinik znati vsaj nemški in bi moral ravnati z ljudmi po zapadnih manirih in običajih. Ravno v tem oziru se največ greši. Še eno poglavje je, ki ga je konferenca prezrla. Da morajo namreč naši državni uradi, t. j. predvsem policija, najljubneje postopati s tuji, da s tem dokumentirajo svojo širokogrudnost, ki je dostikrat odločilna za vtis, ki ga napravi kak kraj ali država na tuje. Orjunaše je seveda treba pri reševanju takih problemov a priori izločiti, ker zlasti njih ravnanje s tukajšnjimi Nemci je nemalo vplivalo na nazadovanje tujskega prometa pri nas. Torej nič več bomb, razbijanja tiskarn, šip in izložbenih oken, provokacij pred Delavskim domom i. dr. nego le premišljeno, smotreno in kulturno delo in obnašanje more dvigniti pri nas tujski promet.

Vstopnica

k izvršitvi smrtne kazni
ZLAHTIČA in ČIČA
dne 20. marca 1926 ob ¼6 uri
Vhod: jetnišnica.

L. S.

Podpis.

Ko prirejajo Španci v velikih arenah bikoborbo, ki često stane človeško življenje ali pa petelinje bitke, tedaj sadistično živa degenerirana španska aristokracija v razkošnih ložah ob tem bestijalnem trpinčenju živali in tudi ljudi samih. Teh in takih stvari smo se spomnili, ko smo brali besedilo vstopnic k umoru zločincev, ki imata odvratne zločine na vesti in ki sta bila v soboto tukaj justificirana. Ko sta oba morila nedolžne ljudi, sta bila obsojena na smrt in s tem je pač bilo po kapitalističnih nazorih maščevanju in pravici zadoščeno. Skoro 1000 ljudi je prisostvovalo justifikaciji. Prvi je prišel na vrsto Čič, ki si je sam vrgel vrgel vrv okoli vratu, nekaj šepetal kakor da moli, poljubil neizbežen križ in v nekaj minutah izdihnil. Zlahtiča so pa morali prinesti. Z malo večjim naporom sicer je opravil krvnik z nasmehom in z mirno gesto svoj posel in zdihnil je tudi ta. Oduren in bestialen je ta posel, pa tudi kazen je odurna in odvratna, zato se je treba vedno vprašati, če je in kakšna je razlika med umorom in umorom. Na fronti si moril in čim več si jih pomoril, tem hrabrejši si bil in tem bolj ugleden član družbe. V bistvu sta pa tudi zločince Čič in Zlahtič morila, in vendar sta končala. Meščanska družba ima pač svoje pojme, mi socialisti pa pravimo, da je vsak umor grd in nečloveški, da vsak umor ljudstvo poživini in degenerira, pa naj se vrši na fronti, zavratno ali na usodnem dvoišču. V vseh slučajih ostane le umor. Iz tega našega stališča izhaja naše sovražstvo do vojne in nasprotno do smrtne kazni. Gornjo znamenito vstopnico smo pa natisnili tako, kakršna je bila, za spomin in ogledalo našega časa, naše družbe in naše kulture.

Nimajo okusa.

V belgrajski javnosti so znova pokrenili vprašanje kraljevega kronanja. Kronanje naj bi se izvedlo v Belgradu, Zagrebu in drugod. Pustimo ob strani politično važnost, ki jo pripisujejo meščanski krogi temu kronanju, za danes bi omenili le, da je skrajno neokusno, če pišejo meščanski listi sedaj, da se belgrajska občina pogaja ravno radi tega s podvojeno silo glede najetja posojila. Smatramo, da se take stvari najboljše izvedejo, če se izvrše le v takem obsegu, kakor to dopuščajo sredstva. Živeti preko razmer, delati po nepotrebnem dolgo, jemlje kronanju zaželjeni nimbus in name-ravano narodno slavnost.

Miroslav Krleža:

GOLGOTA.

Drama v petih dejanjih.

Prevel FERDO DELAK.

KRISTIJAN: Oprostite, gospod doktor, ali naravno je, da vas ne razumem! Vi govorite o smrti mojega lastnega otroka, kakor da n'egre radi mojega otroka! Ni nobene komplikacije, a vi pravite da bo umrl in da je to jasna stvar! Kako bi bil jaz plitek in površen? Kako?

DOKTOR (je vstal in šel do razpela med skrinjo. Premor): Čegavo je to raspelo?

KRISTIJAN: Od moje žene! Ona je pobožna! Ona še moli k Bogu!

DOKTOR: Čudno! Po vseh vaših hišah visi ta mrtvec na križu! Verujete Vi v Boga?

KRISTIJAN (konfuzno): Pa jaz ne vem, kaj bi vam odgovoril na to vaše vprašanje. To je tako direktno! Mi stojimo na ekonomskih načelih...

DOKTOR: A tako! Verujete vi v Boga ali ne? Ta mrtvec tu je sin Božji! Kaj ne? Njega je ubil njegov lastni oče! Zrtvoval ga je za človeške grehe. A tudi ljudi je zagrešil sam oče! Oni so njegov najtežji greh! Je nekaj v tem misteriju! Hehe! Vse vaše hiše so polne misterija! Vendar v strahu! (Vrne se nazaj do postelje. Premor.) Mogoče se vam bo razjasnila stvar, ko bo mali umrl! Ko se bo danilo, in boste plakali nad malim mrtvecem — jutri, ko bo dan, in bo vse izgledalo kakor neoporekljiv fakt. Tedaj. —

KRISTIJAN: Gospod doktor, prosim vas —

DOKTOR: No! Kaj je dragi? Kaj me tako gledate? Vi mi niste nič krivi! Vsakdo je sebi samemu kriv! To ni tako strašno! Vse se dogodi! Kaj je? Kaj me tako gledate? Obljubite mi, da mi boste na moja tri vprašanja odgovorili iskreno in jasno! Mogoče se vam bo potem odkrila sama stvar, ki le izgleda tako misterijozno...

KRISTIJAN: Meni je vse to tako zavito in nejasno! Jaz sem pijan, gospod doktor! Meni se vse vrtil v glavi! Jaz sem strašno mnogo pil! Jaz ničesar ne razumem!

DOKTOR: Rekel sem, da vam bom stavil tri vprašanja. Ta vprašanja so v zvezi s smrtjo vašega malega dečka! V neposredni zvezi! Rekel sem, da se vam bo stvar razjasnila, ako mi odgovorite jasno in iskreno! Tri vprašanja.

KRISTIJAN: Tri vprašanja! Jaz ne razumem! A vseeno! Prosim, če morete, če vem, gospod doktor, ako se tiče vsega tega, izvolite... (Napne vso moč, da se koncentrira.)

DOKTOR: Poslušajte, Kristijan! A ne lažite! Ker potem vse to nima smisla! Iskreno in jasno! Torej, prvo! Ali ste vi, ono noč, po stalni seji centralnega odbora, na kateri se je sklenilo, da se arsenal minira, ali ste vi osebno telefonirali prefektu?

KRISTIJAN: Gospod doktor!
DOKTOR: Vi osebno, telefonično, prefektu. Da! Vi! Prefektu policije! Prefekt policije je vedel, da mu boste javili rezultat seje — Kakor po navadi! Vi imate svojo rezervatno številko...

KRISTIJAN: Ali to je laž —

DOKTOR: Da! To je laž! Ste ali niste?

KRISTIJAN: Nisem!

DOKTOR: Torej niste! Pazite dobro! Rekli ste, da boste govorili iskreno! Dobro je! Če niste, niste! Ali ste vsaj mislili, da bodo ti ljudje ustreljeni? To je izgledalo verjetno!

KRISTIJAN: Ne! Tega nisem mislil!

DOKTOR: Torej vi pravite, da na to niste mislili! Dobro! To je bilo drugo! Sedaj še samo to. Ali ste večeraj, ko ste se dopoldne v arsenalu na oklopnača zakleli pri življenju in smrti vašega edinega otroka, ali ste se zavedali tega, da lažete! Ali ste vedeli da lažete, ravnotako kakor ste se zlagali meni tu pred nekoliko trenutki?

KRISTIJAN: Ah! Saj se nisem zaklel! Nisem mislil tako! Ono je bilo v razburjeni polemiki! Človek ima tedaj vedno polno glavo krvi!

DOKTOR: No, glejte, dragi moj, glejte! Kaj vam morem? Jaz vam absolutno ničesar ne morem! Medicina je bedna človeška stvar! Medicina lahko pomaga pri porodu! Lahko reže slepo črevo, purgira, plombira gnile kočnjake! Da, to ona more! Ali vidite, medicina ne more preko gotovih mej! So gotove meje preko katerih pod nobeno ceno medicina ne more. Vidite, na primer. Medicina nikakor ne more predreti v sfero vaše laži. To so popolnoma vaše osebne neverjetne komplikacije! A čemu bi govoril tu zagonetno? Ali ne vidite, da je logična, globoka in pravična stvar, da vaš sin še to noč umre? Kaj more proti temu medicina?

(Dalje prih.)

Križem sveta.

WARDSWORTH-PEARLMANOV NASELJENIŠKI PREDLOGI.

Naseljeniški predlogi, ki sta jih izdala senator Wardsworth in kongresnik Pearlman dovoljujejo skoraj dvakrat tako veliko število izseljenikov v Združene države.

Sedanja postava dovoljuje, da lahko žena ali pa neporočen otrok ameriškega državljanca pod osemnajstim letom pride izven kvote v Ameriko.

Amendment, ki ga predlagata Wardsworth in Pearlman pa dovoljuje vstop v Združene države ženi, soprogu, neporočenemu otroku pod 21 letom, očetu in materi državljanca in ženi, soprogu in neporočenemu otroku pod 21 letom rezidentnega tujzemca, ki je izjavil, da ima namen postati državljan.

Vseh tujzemcev je lani prišlo 457.086, od katerih jih odpade 145.971 na kvoto. Državni department je cenil, da pride v Združene države pol milijona emigrantov, ako bo sprejet Wardsworth-Pearlmanov predlog.

Po obstoječem zakonu je dovoljeno priti v Združene države iz Jugoslavije le 671 osebam. Ako bo pa sprejet Wardsworth-Pearlmanov predlog, bo pa dovoljeno priti 20.000 osebam.

Državni department je dobil od svojih konzulov že približne podatke, koliko sorodnikov je v starem kraju, ki bi prišli v Ameriko po novi izseljeniški postavi.

O tem ni dvoma, da sedanji zakon razdira družinsko življenje. Sedanji zakon je trd in krivičen za tujzemce. Jasno kot beli dan je, da se zahteva od tujzemca, ako pride v Ameriko kot oženjen, da živi pet let brez svoje žene in da je mogoče ločen za vselej od nekaterih otrok, ako pride sem, ko so njegovi otroci stari že okrog štirinajst let.

Nemški bojkot in Italija. Nemški neoficijni bojkot Italije radi zatiranja Nemcev v Južnih Tirolah je že prizadejal Italiji velik udarec, ki morda izzove resne politične posledice. Številke za januar kažejo, da je uvoz italijanskega blaga v Nemčijo padel za eno tretjino in število nemških turistov, ki potujejo vsako zimo v Italijo, se je znižalo za eno petino.

Misijonar in njegova žena aretirana. Policija je aretirala Grove Hartmana, člana Ameriškega odrešenika misijona, in njegovo ženo Disy na obtožbo, da sta neusmiljeno ravnala s svojo hčerko. Ko so preiskali šestletno hčerko, so našli, da je bilo njeno telo pokrito s krvnimi podplutbami. Deklece je imelo tudi krvno podplutbo na obrazu, ker jo je mati ugriznila v lice.

Egiptovska vlada bo najbrže odklonila ponudbo Johana D. Rockefellerja mlajšega, ki je pripravljen dati deset milijonov dolarjev za ustanovitev arheološkega muzeja v Egiptu. Egipčani se boje, da bi potem, če sprejmejo darilo, čutili moralno obveznost napram amerškemu milijarderju. Egipčani pravzaprav niso tako revni, da bi potrebovali zunanje pomoči.

Nemčija je pred kratkim posodila Uniji sovjetskih republik 300 milijonov mark. Angleški poslanik, lord D'Aberton, je protestiral proti posojilu, toda opravičil ni nič. Diplomatični krogi v Berlinu pravijo, da je prepis v ligi narodov radi povečanja sveta lige precej kriv, da je nemška vlad odobrila posojilo sovjetom.

Cerkev za gledališke igralce. V New Yorku so zadnje dni osnovali gledališki igralci družbo, ki naj v kratkem ustanovi svojo cerkev in zato preuredi prostore v središču mesta. V cerkvi naj bi se pridigovalo, da bi bilo ustrezno vsem članom raznih veroizpovedi.

Rudolf Valentino, najpopularnejši filmski igralec se namerava poročiti s filmsko krasotico Pola Negri. Ja pa v zadregi, ker je vezan na številne stave. Stavil je namreč z različni prijatelji, da se štiri leta ne poroči. Pri stavah bi izgubil čez 100.000 dolarjev.

Mussolini hoče ustanoviti svojo metropolo. V ta namen je začel pogajanja z ameriški arhitekti, da bi

skupno z italijanskimi arhitekti poskusi primeren kraj na italijanskem ozemlju, koder bi s pomočjo vlade sezidal novo, moderno velemesto. O čem vse ne sanja Mussolini. Nakrtil bi rad vsekakor Petra Velikega.

V Avstraliji je naletela delavska skupina na bogata zlata najdišča. Na najdišča prihajajo cele karavane zlata žejnih »romarjev«.

V angleškem parlamentu je sprožil neki poslanec debato, v kateri je naglašal, da je bil na Angleškem še nedavno uzakonjen običaj, da so morali bankrotirani trgovci nositi posebno uniformo. Na Šotlanskem so še pred 100 leti nosili uniforme, na Angleškem so se pa »odlikovali« s posebnimi zvezdami. Debata je izzvenela v nekaj predlog, da se naj tudi v sedanosti upelje »vzpodbudni« običaj. Krojač za take uniforme bi tudi v Jugoslaviji dobro služil.

Pri predavanju neke filmske predstave izza vojne dobe v Hullu se je pri predstavi nenadoma zgrudil častitljiv starček in obležal nezavesten. V filmu je namreč spoznal svojega sina med angleškimi vojaki, ki je fakično postal žrtev vojske. Spomin na sina ga je tako presunil, da se je onesvestil.

Povzročitelj raka odkrit? Berlinski zdravnik dr. Schulmacher je baje odkril bacile raka in jih prišteva v vrsto rastlinskih zajedalec. Ker se pa v zadnjem času skoro povsod pojavljajo razni iznajditelji povzročitelja raka, tudi v to zadnjo iznajdbo ne verujejo dosti.

Poštni dotok raznim filmskim veličinam je ogromen; vsak dan morajo rešiti ogromno dopisov, odposlati in podpisati vsak dan na stotine fotografij. Izračunali so, da filmska zvezda Corrinne Griffith, dnevno potroši toliko za pošto, kolikor bi več družin potrebovalo za tedensko preživljanje. Dnevno dobi po 300 prošenj za avtografirano fotografijo. So pa tudi prošnje med pismi, ki niso vedno tako idealne, neštetokrat prosijo razni »oboževalci« filmske veličine za denar, najraje za obleko.

Eksperimenti z alkoholom na podganah. Na psihološkem inštitutu baltimorske univerze so zadnje čase izkušali z interesantnimi eksperimenti. Posamezno število podgan so krmili tudi z alkoholom, ostalo pa brez alkohola, torej z navadno hrano in vodo. Izkazalo se je, da alkohol ni izzval nobenih posledic. Podgane, ki so morale uživati alkohol, so za 17-36 procentov porabile manj hrane.

Banditje ubili dve osebi. Trije roparji so napadli blagajnika Western Maryland Dairy kompanije, M. J. Berlina in Patrick Durkina, policaja v Baltimore, ki je spremljal blagajnika. Bila sta na potu v banko, ko so ju tolovaji pozdravili s strelji in oba zelo nevarno ranili. Roparji so odnesli 13.000 dolarjev v gotovini in 3000 dolarjev v čekih.

»Mama, naš učitelj za klavir je pa strašno hud človek! Kadar se jaz učim igrati klavir, me tolče po prstih, kadar pa sestra Anka igra, jo pa ščiplate v lice.«

Kultura.

Drama.

Torek, 23. marca: Zaprt.

Sreda, 24. marca: Ob 16. uri pop. Če pride čarodej, otroška predstava društva Atena. Izven.

Ob 20. uri zvečer: Druga mladost. Red E.

Opera.

Torek, 23. marca: Manon. Gostovanje gospe Ade Poljakove. Izven.

Sreda, 24. marca: Žongler Naše Ljube Gospe. Red E.

Ako ni drugače označeno, se prično predstave v dramih ob 20., v operi pa ob pol 20.

Gostovanje gospe Ade Poljakove v operi Boheme. Danes v torek gostuje na našem odru odlična in po vsej Evropi priznana in visoko cenjena umetnica — operna pevka Ada Poljakova, bivša članica carske opere v Petrogradu. Gospa gostuje danes v Puccinijevi operi Boheme in sicer v vlogi Mimì, katero prišteva k svojim najuspešnejšim kreacijam. Poljakova je tako v pevskem, kakor tudi igralskem pogledu na višku.

Dnevne novice.

Kaplani terorizirajo. V štev. 15. in 16. našega lista smo priobčili o g. Ivanu Oblaku, kaplanu v Borovnici, da je on prevzel kuverte in glasovnice, ki so bile namenjene delavcem na Kobijevi žagi v Borovnici, da so prizadeti delavci zahtevali od g. kaplana, da jim glasovnice vrne, da jih g. kaplan zadržuje in noče izročiti, čeravno delavstvo noče glasovati za klerikale. — Uverili smo se, da smo bili v tem slučaju mistificirani in da je bilo naše poročilo, v kolikor se tiče osebe g. borovniškega kaplana, popolnoma neosnovano. Krivico, ki smo jo g. kaplanu Ivanu Oblaku s priobčitvijo gori omenjenega dopisa storili, s tem lojalno popravljamo.

Delavska Akademija. Predavanje »Socialna politika in delavstvo« se bo vršilo v sredo, 24. marca t. l. ob 7. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Predava sodr. Stanko Likar.

V Hrasniku se bo vršilo v petek, dne 26. marca ob 3. uri popoldne v dvorani Konzumnega društva rudarjev predavanje o »zgodovini proletarskih bojev«. Predava sodr. Rudolf Golouh iz Ljubljane.

V Lidiji se bo vršilo 2. predavanje v četrtek 25. marca o temi »Karl Marks in njegova doba.« Začetek predavanja ob 3. uri popoldne.

Levičarski list »Radniško Jedinstvo« piše: »Na prvi skupščini Delavske zbornice za Slovenijo, ki se je vršila pred desetimi dnevi, je s. Ivan Makuc predlagal, naj skupščina votira kredit 100.000 dinarjev za delavsko delegacijo, ki naj potuje v Rusijo. Ta predlog je bil soglasno sprejet od vseh članov skupščine. Predlog so sprejeli klerikalni i narodni socialistični i demokratski predstavniki. Toda ali veste, kdo ni sprejel tega predloga in se mu najodločneje uprl? To so bili slovenski »levičarji« okrog »Delavsko kmetskega lista.« Oni so sodruga Makuce zasmehovali in po pasje opsovali, ker se je predrznil in predlagal, da se pošlje delegacija v Sovjetsko Rusijo. Kako pride sedaj, — ko je vendar znano, da »levičarji« po ukazih morajo vedno in povsod zahtevati delavske delegacije za Sovjetsko Rusijo. — »levičarjem« na um, da se protivijo delegaciji, ki naj bi šla iz Jugoslavije v Sovjetsko Rusijo. To prihaja od tega, ker ti »levičarji« niso imeli poguma, da bi sami predlagali delegacijo in ker jim je na ta način »prokleti socialist« in »izdajnik« Makuc prebil njihovo parolo, s katero so mislili završati med delavstvom. Bedni »levičarji!« Socialisti so jim v zadnjem času pomlatili vse parole: »edinstveno fronto«, »edinstvo sindikatov«, »delavsko kmetsko vlado«, »pravo samoodločitve naroda« in zdaj pa še — delavsko delegacijo.

Zadružna banka je imela v soboto 20. t. m. svoj redni letni občni zbor v svojih prostorih v Ljubljani, Aleksandrova c. 5, ob obilni udeležbi delničarjev, ki so zastopali v glavnem zadruga in zadružna podjetja. Predsednik zadr. Anton Kristan se je v pozdravnem govoru dotaknil z lepimi besedami jubileja, ki ga praznuje te dni dr. Danilo Majaron, ki je bil med ustanovitelji Zadružne banke in je v tem času bil deloma predsednik upravnega sveta. Govornik je končal svoja izvajanja z besedami: »Delavski zadrugarji z zadovoljstvom čitajo članke, ki v časopisih poveličujejo dr. Danila Majarona kot nesebičnega in požrtvovalnega sodelavca, saj vedo, da je dr. Danilo Majaron to tudi zaslužil, ker že dolga leta delujejo z g. dr. Majaronom na zadružnem polju. Pridružujemo se vsi klicu: naj ostane naš podpredsednik še mnoga leta čil in zdrav v našem zadrugarskem krogu.« Podpredsednik Zadružne banke dr. D. Majaron se je v šegavem in prisrčnem govoru zahvalil za čestitke, češ: zdaj še-le vem, kaj sem vse delal in storil; doslej sem mislil, da je vse to samoposebi umevno. — Zborovalci so slavljene prav toplo aklamirali. — Poročilo upravnega sveta o delovanju banke ter o bilanci za leto 1925 se je vzelo z odobravanjem na znanje. V l. 1925 so narasle hranilne vloge na knjižice za Din 2.167.259, one v tekočem računu

za Din 2.654.440, skupno tedaj za Din 4.821.700. Poleg tega je emisija novih 10.000 delnic po Din 110 ozir. 115 bila v 4 tednih razprodana, tako da je banka dobila do Din 6.000.000 novih denarnih sredstev. Promet se je pomnožil skoro za petdeset milijonov dinarjev. Čistega dobička izkazuje banka Din 271.043.69. Dividendo prejme 30.000 delnic po 6% in 10.000 novih delnic po 3%. V rezervni sklad se vložijo Din 40.000, tako da znaša sedaj ta sklad Din 240.000. Zadružna banka ima zadružno ter trgovsko-obrtno in zasebno klijentelo, ki je z njenim delovanjem zadovoljna, kar dokazujejo bilančne številke. V upravni svet so bili zopet izvoljeni: dr. Danilo Majaron, Simon Jurčič, Alfonz Hribar, Michael Rožanec, Simon Kmetec in Anton Kristan; na novo pa je bil izvoljen Valentin Vrhunc, ravnatelj Produkcije. V nadzorni odbor je občni zbor soglasno zopet izvolil zadr. Ivana Hladnika, Melhijora Čobala, Ivana Jeretina in Viktorja Orozsyja, na novo pa Aleksandra Kneza, člana načelstva Kmetijske posojilnice za ljubljansko okolico.

Več vne za naše kulturno delo. Sodrugi iz Viča in Gline nam pišejo, da ondotni sodrugi premalo posejajo kulturne prireditve naše »Svobode«, zlasti predavanja. Za naša predavanja vlada sicer v marsikaterem kraju še vedno nezadostno zanimanje, ne samo za naša, za predavanja vobče. In vendar je baš predavanje najlepši in najučinkovitejši način vzgoje, popularizacije znanja. Predavanje zaleže mnogo več kot shod. Shod je agitacija. Predavanje je pa predvsem izobrazba, sistematično uvajanje poslušalca v človeško zgodovino, v posamezne znanstvene panoge, v vsestranski miselni umetniški in tehnični razvoj človeštva. Zato je tudi naša »Svoboda« začela prirejati sistematično vsepovsod različna predavanja. Viški odbor »Svobode« je želel, da se taka predavanja prirede tudi za sodruga iz Viča in Gline. Predavanja so se tudi priredila in bila so res zanimiva, udeležba pa, dasi precejšnja, vendar še vedno premajhna. Zlasti če vpoštevamo, a živi na Viču veliko število delavstva in sodrugov. Sodrugi iz Viča priporočajo vsem mladim in starim sodrugom — poslednjim še posebej — naj v večjem številu posejajo predavanja in sploh naše prireditve. Prepričani smo, da se bo to tudi zgodilo.

Pred dnevom je umrla v mestni ubožnici Milica Hribar, zakonita žena bivšega pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja. Bila je ločena in živela ves čas v bedi, ki so jo ji pa tešile le maloštevilne prijateljice, ki so ji še ostale zveste tudi v bedi. Pogreb je bil skromen in tih, le gospa Borštnikova z nekaj ženstva jo je spremila na zadnji poti in na grobu tudi izpregovorila v slovo. Gospa Borštnikova je bila njena vdana spremljevalka tudi v trpljenju.

Kemična tovarna v Mostah je zopet v hudi krizi; vsemu delavstvu grozi, da bo v kratkem na cesti. Zakaj je tako, bomo še povedali, ko dobimo natančne informacije. Kolikor nam je znano, se je celo v časopisju že pisalo, da so se v prejšnjih časih godile stvari, ki niso koristile. To da so zakrivila bivši neki avstrijski in takj ljudje. Kakor rečeno, se na stvar še povrnemo. Najhujše je pač za delavstvo, da mu grozi brezposelnost v tem najtežjem času. — **Žavba.**

Pravljice za deco. Žensko telovadno društvo »Atena« priredi v sredo 24. t. m. ob štirih popoldne v dramskem gledališču poslednjo prireditev te vrste, pri kateri bo ena tudi scenično nakazana. Opozorjamo starše in ljubitelje otrok na to prireditev.

Tiskovni sklad. V štirinajstem izkazu objavljenem v štev. 65 je bila dvojna pomota in sicer: Na nabiralno polo štev. 6 je nabral s. S. Jurčič (ne Farčič) in končna svota je znašala Din 1202.50 (ne 1002.50). Prosimo naše bralce, da to popravijo.

Napake v novem telefonskem imeniku. V novem telefonskem imeniku direkcije pošte in telegrafa Ljubljana (izdaja 1925-26) je več tiskovnih napak in pomanjklivosti. Na strani 16. je treba črtati telefon št. 365. Obrtna šola, državna. Na strani 38. se mora glasiti naslov naročnika št. 264 pravilno:

„Ravnik Rudolf Dr. itd.“ in ne Ravnikar itd. Na strani 51. pod „Kamnik“ je izpuščen naslov naročnika št. 3, ta se glasi: „Tovarna barvarske robe „Titan“, Perovo. Na strani 53. sta izpuščeni javni govorilnici, „Križe na Gorenjskem“ in „Limbuš“.

Organizirano vlonilsko družbo je zasledila ljubljanska policija. Opremljena je bila z modernim vlonilnim orodjem in nekaj članov sega tudi na okolico. Lepo število članov te družbe imajo že pod ključem, ostale pa še zasledujejo.

V vasi Biluni pri Mostarju so našli moško in žensko truplo. Oba sta bila strašno razmesarjena. Gre vsekakor za zločinski umor. Ni pa nikakih sledov za zločince.

Samomor železniškega uradnika. Sreten Živanović se je v Beogradu med uradnimi urami vpricho svojega šefa ustrelil. Pravega vzroka samomora ne vedo, domnevajo pač, da se je ustrelil, ker je bil znan alkoholik.

Mlad kmet Milan Obradović iz Drenovca pri Mostarju je bil strastno zaljubljen v svojega dekleta. Dekle je bilo pa v ljubezni precej razsipno in ko se je ravno pečala z drugim, se je kmet prekrižal ob Neretvi in skočil v vodo. Ni mogel preboleti nezvestobe.

Mlada Mara Bego iz Osojnika je zanosila in rodila nezakonsko dete. Iz strahu pred sosedmi in pred sramoto je zadavila dete in ga zakopala. Kmalu so pa začele krožiti čudne vesti in o stvari so zvedeli tudi orožniki. Ker je dekle doznalo, da jo bodo aretirali, je spilo znatno količino lizola in umrla.

Ze našo deco,

Andersen—Nexö:

Volk in ovce.

Dolgo je že od tega — še preden sta dobrota in pravica zavlada nad zemljo! Bog je bil v tistih časih še majhen fant, tako dolgo je že od tega! Tudi takrat je bila zemlja zelena. Ponižne božje ovčice so žrle sočno travo po pašnikih in jo izpreminjale v mehko volno in ljuba velikonočna jagnjeta. Zemlja je bila lepa in rodovitna, obdana od treh strani z morjem in z neizmernim gozdom s četrte. In vse bi bilo lahko zares lepo — če ne bi volka bilo.

Podnevi se je najrajše zadrževal v temnem gozdu. Ponoči pa, ko so ovce počivale in v spanju prežvekovale, je planil iz goščave mednje. In če se je v svojem mladostnem zanosu drzilo jagnje le nekaj korakov v gozd, je bilo po njem.

„Gozd ničesar ne vrne!“ so dejale stare ovce in se pametno zadrževale v določeni razdalji. In tako ni nihče prav za prav poznal gozda; najbolj divje predstave o gozdu so vladale povsod. Najbolj razumne ovce so trdile, da živi v gozdu sam gospod bog in da on pošilja volka nad ovce — kot kazen za njihove grehe. Sčasoma je postalo to celo vera; in kar je bilo najbolj čudo — tudi živeti se je dalo od tega.

O volku je bilo znano le to, da ga je svoj čas v težkih dneh ustvaril sam

bog kot psa, da bi varoval in branil miroljubne ovce. Nekega dne je pa izdal svoj stan in zbežal v gozd. Tako je nastal zli duh goščave — iz bitja, ki je bilo ustvarjeno prav za prav v dobre namene.

Posebnosti krvavega ovčjega roparja so bile velik trehuh, kjer bi bilo dovolj prostora za ves svet (vsaj zdelo se je tako), dolg in priostren gobec in ostri kremplji. Prijatelj ni imel; še kadar se je smejal, je kazal svoje ostre zobe. Vsakdo se mu je izognil.

Morda so se skrivale v gozdu še drugačne zle sile: — a ves srd se je zbiral na volčje glavo. Po vsem je bilo pač razumljivo dozdevanje, da zavzema volk vse večje dimenzije. Že dejstvo, da se ne boji teme, da celo ponoči izvaja svoja nasilja, ga je napravilo silno mogočnega v očeh poštenih ovce, ki so se bale vsega, kar ni preneslo dnevene svetlobe. Ni mu bilo dovolj, da je razkosal le tisto, kar je pač potreboval, kot delajo druga bitja, temveč je planil v čredo in grizel brez pomislekov.

Ovca je blago bitje in mnogo pretrpi, celo sebe samo žrtvuje. Pustite se pa za kratek čas obgriziti do smrti, to pa so povsem po pravici smatrali za veliko sramoto in nesrečo. Tako je nastala razlika med **dobrimi in slabimi časi**. Dobri časi so še danes za ovce tam, kjer jih ne samo raztrgajo, ampak tudi požro.

Tako je poteklo sto let — in mogoče še sto in sto. Ovce so vzdihovale k Bogu v svoji stiski. Bile so poplačane za svojo bogaboječnost, ki je sčasoma postala trdno prepričanje, da ima tudi najslabše svojo dobro pot. Daleč onstran gozda so kar gotovo živele silne pošasti — strašne zveri, ki bi že davno preplavile ovčjo deželo in zatrle vse življenje, ako ne bi bilo volka. Če prav premislimo, je bil celo njihov rešitelj; zato ni čuda, da so skrbele za njegovo hrano.

Volk — ne bodi nemaren — je skušal izkoristiti to izpremembo naziranj. Njegova obrt je že sama po sebi do našala dovolj dobička, hotel pa je, da bi mu to pravno priznali. Ni maral, da bi ga še nadalje smatrali za bitje, ki se boji dneva, in da bi kot tak le ponoči tešil svoje telesne potrebe. Ni bil nasproten, da ga za izpremembo obgozdujejo kot vzdrževalca vsega življenja.

Po obojestranskih pogajanjih so se zedinili v tem, da ima volk — kot odškodnino za to, da varuje ovce pred neznanim sovražnikom — pravico, ob vsakem času izbrati iz črede, kar pač potrebuje. Ker so morale ovce smatrati nošnjo rogov za predrznost, so se razen gornjega zavezale, žrtvovati volku slehernega ovna, ki se je rodil v čredi. Doslej je moral volk sam skrbeti, da je predvsem ovne uničeval.

Nekoč pa se je zgodil čudež, da je bil rojen oven, ki ni izgubil v volčje žrelo. Mati, slutec, da je oven odločen za nekaj velikega, ga je skrila med visoke koprive in ga tako pogumno branila, da ga stare, garjave ovce —

ki jih volk ni maral požreti in so se zategadelj proglasile za svet modrijanov — niso upale izročiti volku. Ovna je že od zgodnje mladosti srbelo na čelu in se je moral venomer s čohanjem lajšati bolečine. Rastel je, presegel svoje vrstnice v velikosti, tudi glava je bila težja, dokler so nekega dne pogurali rogovi.

„Rogovi ga srbe“, so dejale ovce in potuljeno odšle. Mladi oven ni našel nasprotnika, da bi se v boju pomeril z njim. Zato se je s svojimi rogovi zaletaval v grčavo vejevje hrastov; vso svojo mladost je tuhtal, da bi prodrl skoz gozd, da vidi, kaj je na oni strani. »Si bo že odbil rogove,« so menile ovce. »Le potrpite, da doraste!«

Toda mladi oven ni potratil svoje telesne razmaha v debelosti in krotosti. Čim bolj ga je solnce obsevalo in čim bolj se mu stare ovce pametno prigovarjale, tem jačji se je zdelo da postaja. In nekega lepega dne se je odločil in izginil. Vrnil se je s šopi volčjega kožuha na rogovju.

(Konec prihodnjič.)

Šport.

Tekme za pokal LNP. V četrtek, na praznik, dne 25. t. m., se prične tekmovanje ljubljanskega okrožja za podsavezni pokal. Ta dan se odigra prvo kolo tega tekmovalja. Zrebr je določil kot prve nasprotnike: SK Ilirija—SK Slavija, SK Slovan—SK Svoboda ter ASK Primorje—ZSK Hermes. Poslednji par odigra to tekmo dne 2. maja.

Akad. SK Primorje : Isk Maribor. V četrtek, dne 25. t. m., se odigra v Ljubljani prijateljska tekma med navedenima kluboma. To bo prva tekma v letošnji pomladni sezoni z zunanjim protivnikom. Moštvo Maribora se je v zadnjem času zelo ojačilo, kar je dokazalo v dosedaj odigranih prv. tekmah, v katerih je zmagalo z visoko diferenco. Maribor je bil do letos prvak Maribora ter je kot tak došel v finale za prvenstvo Slovenije. Z ozirom na dobro formo, v kateri se nahaja moštvo Akad. SK Primorje je pričakovati zanimive tekme, ki se bo odigrala na igrišču ob Dunajski cesti s pričetkom ob 16. uri. Pred gornjo tekmo se bo odigrala hazena-tekma dveh timov ob 15. uri. Ob 13.30 nastopita v treningtekmah rez. ASK Primorje in SK Krakovo.

Borovnica.

V nedeljo, dne 14. marca t. l. je Osrednje društvo lesnih delavcev sklicalo javno zborovanje tam. lesnih delavcev. Namen govornika je bil, delavcem natančneje razložiti pomen strokovne organizacije.

Zal pa, se borovniški lesni delavec še premalo zavedajo svojega težkega položaja, ker proti pričakovanju se ni odzvalo mnogo ljudi temu javnemu zborovanju. Značilno pa je bilo, da so se kompaktno odzvali temu vabilu vsi gg. podjetniki v borovniški okolici zastopani po vseh političnih strujah. V govorih sta se osobito odlikovala podjetni orjunaš g. Jelovšek z Vrhnike in samostojnež Petrič iz Borovnice. Vsi podjetniki so namreč prišli zgolj radi tega na zborovanje, da bi istega preprečili in delavce razpodeli.

Lesni delavci v Borovnici! Ravno na tem zborovanju ste morali spregledati, kakšne prijatelje se delajo g. podjetniki! Videti ste morali, da podjetniki, dasiravno niso vsi enega in znovati nikakršnih pravic delavcev istega mišljenja, znajo nastopiti skupno proti delavcu!

Dobro veste, da delodajalci nikakor nočejo priznavati »Zakona o zaščiti delavcev«, ne priznavajo osebnega delavnika, veste, da nočejo priznavati nikakršnih pravic do delavcev z njihovih strani, sploh ne priznavajo ničesar, kar bi bilo koristnega za delavca. Ali boste še nadalje to trpeli? Zato zdramite se vendar enkrat in začnite premišljevat!

Da bi vplival na delavce, je g. Petrič govoril navzočim, da si je le potem težkega garanja, ko je delal po 24 ur dnevno pridobil toliko bogastva. No, prepričani smo, da ne bi g. Petrič nikdar bil tak bogataš, ko bi ne znal tako dobro »zaposlovati« svoje delavce, kateri morajo delati za par dinarjev po 12—14 ur dnevno. Izjavil je celo, da bo deloval toliko časa na tem, da se izžene iz borovniške občine dva naša agilna sodruga, dokler ne uspe! Gospodje bi menda radi obdali Borovnico s kitajskim zidom, da ne bi ostali svet zvedel, kako živijo tukaj delavci. Z enkrat dovolj!

Borovniški delavci pa pojdejo kljub vsemu na delo. Ne ustrašite se! Strokovna organizacija ostalih lesnih delavcev vam bo vedno stala ob

Produkcija - kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le „Produkcijo kréma“ za čevlje. 130

Mlinar

starejša moč, z daljšo prakso v modernu urejenih podjetjih išče primerne službe. Cenj. ponudbe pod „Pošten“ na upravo lista. 133

Naročajte in širite „DEL. POLITIKO“!

Leposlovne knjižnice II. zvezek
CHARLES DICKENS:

Božična pesem v prozi

Prevel * * *

1926

Cena Din 12.

Naročajte to lepo delo pri Zadrugi založbi v Ljubljani.

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani je

najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodajalni!

Konzumentje! Konzumentje!

Nakupujte svoje potrebščine

v prodajalnah

Konzumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.

Solidne cene. Točna postrežba.

Dobro blago.

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 250.

Delež Din 300.— Jamstvo enkratno.

133